

Pedogenetski procesi

1. **Pedogenetski procesi** so skupek fizično kemično bioloških procesov, potekajočih v prsti, ki povzročajo svojstveno sestavo in lastnosti prstene mase (preperevanje, humifikacija, argilogeneza-braunizacija, izpiranje glinenih delcev, izpiranje baz, podzolizacija, sortiranje, fersialitizacija-fertilizacija-feralitizacija, pseudo/-oglejevanje, salinizacija, de-/alkalizacija)

Vse pedogenetske procese razdelimo v 3 skupine:

- razpadanje matične podlage in nastajanje mineralnih delcev prsti,
 - razgrajevanje odmrlih rastlin in živalskih ostankov in nastajanje humusnih snovi,
 - odnašanje raznih snovi iz prsti oziroma premeščanje mineralnih in organskih delov in snov v samem profilu prsti.
2. **Zasoljevanje** je pedogenetski proces bogatenja prsti s solmi, poteka pa v prsteh suhega podnebja. Voda pri tem procesu izhlapi, v prsti pa ostanejo soli. Nastane lahko tudi zaradi zvišanega nivoja talne vode, pri čemer se voda po kapilarah v prsti premika navzgor, izhlapi, v njej raztopljene soli pa se izločijo v prst, predvsem v konkavnih/depresijskih oblikah zemeljskega površja.
 3. **Oglejevanje** je pedogenetski proces, ki nastopi v prsteh zaradi občasne ali stalne prisotnosti talne vode, ki zmanjša dostop kisika. S tem so ustvarjeni anaerobni pogoji, nastopi redukcija Fe in drugih elementov, pri tem procesu dobi prst modrikasto barvo, Ko se prst posuši, pa potekajo procesi oksidacije.

Psevdooglejevanje je pedogenetski proces, ki nastopi, ko vlažnost povzroči zadrževanje padavinske vode na slabo ali nepropustnem horizontu. Nastanejo sivkaste ali rjavkaste lise in pege ter temno rjave konkrecije.

4. **Argilogeneza:** pedogenetski proces argilogeneza najizraziteje poteka v zmerno vlažnem podnebju, kjer je prst vlažna in ne zamrzne oziroma zamrzne le za kratek čas. V takih razmerah primarni minerali razmeroma hitro kemično preperevajo in nastajajo sekundarni minerali, in sicer minerali glin, ki se kopičijo v prsti. Pride do obogatitve prsti z glino in to na mestu, kjer je nastala. Ta proces imenujemo *oglinjevanje ali argilogeneza* (zviša se delež glinastih delcev).

Braunizacija je pedogenetski proces (hkrati z argilogenezo), ko pri preperevanje primarnih mineralov oksidira sproščeni Fe in povzroči obarvanje z rjavo barvo.

5. **Podzolizacija** je pedogenetski proces preobrazbe organskih snovi v humus, pri katerem pride do kemičnega razpada mineralnih delcev (mineralov glin) pod vplivom kislih humusnih snov, sproščanja Fe, Al, Mn in njihovega premeščanja skupaj z organskimi snovmi v spodnji del profila, kjer se kopičijo. Vrši se v hladnem podnebju severnih delov celin (Evvrazija, Severna Amerika), pod iglastimi gozdovi, kjer se kopiči zelo kisel, surovi humus. Odvisno od kislosti okolja pride do mehaničnega prenosa glinastih delcev ali do kemičnega razkroja in prenosa proizvodov tega razkroja.
6. **Humifikacija** je pedogenetski proces preobrazbe organskih snovi v humus. Poteka v večji ali manjši meri v vseh prsteh samostojno ali z drugimi pedogenetskimi procesi in ni conalen proces. Glede na okolje nastanejo sprstenina, prhlina in trhlina. Humifikacija postane dominanten proces v razmerah:

- prinos velike količine mineralno bogatih organskih snovi v zgornje horizonte,
 - mineralno bogata matična osnova (zlasti Ca),
 - kopičenje kakovostnih oblik humusa zaradi podnebnih pogojev (menjavanje navlaženja prsti z njeno osušitvijo preprečuje hitro mineralizacijo organskih snovi)
7. **Sortiranje:** v mrzlem podnebjju se v tleh menjavajo procesi zmrzovanja in odtajanja. Posledica tega je kopičenje debelejših delcev (skelet) na površini. Pri tem pride do njihovega sortiranja po velikosti. To so *strukturirana ali poligonalna tla*.
8. **Preperevanje** je pedogenetski proces, pri katerem pride do razpadanja matične podlage, na kateri / iz katere nastaja prst. Prvotna skala razpade na vedno manjše delce, ki na koncu preidejo v prst.

Preperevanje je lahko:

- mehnično (poveča se stopnja razpadlosti / aktivna površina),
 - kemično (spremeni se kemična sestava),
- biološko – kemično in mehnično.